

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

Հաստատված է ՀՀԳ ամբիոնի
թիվ 12 նիստում (02.06.2025)

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

ԳՐԱԲԱՐ

1. Գրաբարի հոլովիչները, հոլովման ընդհանուր բնութագիրը (արտաքին և ներքին, պարզ և խառն հոլովումներ):

Գրականություն

1. Ա.Աբրահամյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 1976:

ՀԱՅ ԲԱՐԲԱՐԱՍԿԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. Բարբառների ձևաբանական դասակարգումը:

Գրականություն

1. Գ. Զահուկյան, Հայ բարբառագիտության ներածություն, Եր., 1972:

2. Ա. Ղարիբյան, Հայ բարբառագիտություն, Եր., 1953:

3. Է. Աղայան, Լեզվաբանության հիմունքներ, Եր., 1987:

ՀՆՉՅՈՒՆ ԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԲԱՐԱՍԿԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հնչյուն և հնչյոթ: Հայերենի հնչյունական համակարգը:

2. Շեշտափոխական հնչյունափոխություն:

3. Դիրքային և փոխադեցական հնչյունափոխություն (հնչյունի կորուստ, հավելում, ամփոփում, առնմանում, տարնմանում):

4. Բառի հասկացությունը: Բառ և բառիմաստ, բառույթ և բառաձև:

5. Ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարն ըստ ծագման:

6. Ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարի պատմական շերտերը:

7. Բառերի տեսակներն ըստ կազմության. բարդ բառերի տեսակները:

Գրականություն

1. Ա. Սուքիասյան, Ժամանակակից հայոց լեզու, Եր. 1976:

2. Գ. Զահուկյան, Էդ. Աղայան, Գ. Առաքելյան, Վ. Քոսյան, Հայոց լեզու, I մաս, Ա պրակ, Եր., 1980:

ԶԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայերենի խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները:

2. Գոյականը որպես խոսքի մաս. անվանական հոլովում:

3. Ածական անուն: Ածականի քերականական հատկանիշները:

4. Թվականը որպես խոսքի մաս, նրա տեսակները և կազմությունը:

5. Դերանունը որպես խոսքի մաս, դերանվան հարաբերակցումը այլ խոսքի մասերի հետ, դերանվանական հոլովում:

6. Բայ: Բայի քերականական հատկանիշները:

7. Հայերենի անկախ դերբայները՝ անորոշ, հարակատար, ենթակայական, համակատար: Կազմությունը, արտահայտած իմաստները և կիրառությունները:

8. Հայերենի կախյալ դերբայները՝ անկատար, վաղակատար, ապակատար և ժխտական: Կազմությունը, արտահայտած իմաստները և կիրառությունները:

9. Բայի ժամանակի, դեմքի, թվի ու եղանակի քերականական կարգերը հայերենում:

10. Բայի սեռի քերականական կարգը (ներգործական, կրավորական, չեզոք):

11. Մակբայը որպես խոսքի մաս. հարաբերակցումը այլ խոսքի մասերի հետ:

12. Կապը որպես խոսքի մաս, հարաբերակցությունն այլ խոսքի մասերի հետ:

13. Շաղկապը որպես խոսքի մաս, հարաբերակցումն այլ խոսքի մասերի հետ:

14. Վերաբերականը որպես խոսքի մաս, հարաբերակցությունն այլ խոսքի մասերի հետ: Չայնարկությունը որպես խոսքի մաս, կառուցվածքային և իմաստային առանձնահատկությունները, տեսակները:

Գրականություն

1. Մ. Աբեղյան, Հայոց լեզվի տեսություն, Ե., 1695:
2. Գ. Սևակ, Ժամանակակից հայոց լեզվի դասընթաց, Ե., 1955:
3. Ս. Արրահամյան և այլք, Ժամանակակից հայոց լեզու, Ե., 1974:
4. Մ. Ասատրյան, Ժամանակակից հայոց լեզու. ձևաբանություն, Ե., 1984:

ՇԱՐԱԽՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԱՐԶ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ

1. Շարահյուսական կապակցության միջոցներն ու եղանակները:
2. Բառակապակցությունը որպես լեզվական միավոր:
3. Նախադասությունը և նրա բնորոշ առանձնահատկությունները:
4. Միակազմ նախադասություն:
5. Նախադասության գլխավոր անդամներ. ենթակա, տեսակները:
6. Նախադասության գլխավոր անդամներ. ստորոգյալ, տեսակները:
7. Գոյականական անդամի լրացումներ:
8. Բայական անդամի խնդիր լրացումներ:
9. Բայական անդամի պարագա լրացումներ:

ՇԱՐԱԽՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱՐԴ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ

1. Բարդ համադասական նախադասություն: Բարդ համադասական նախադասության տեսակներն ըստ բաղադրիչ նախադասությունների իմաստային հարաբերության:
2. Բարդ ստորադասական նախադասության բնութագիրը:
3. Երկրորդական նախադասությունների դասակարգումն ըստ շարահյուսական պաշտոնի. գլխավոր անդամներին փոխարինող երկրորդականներով բարդ կառույցներ:
4. Գոյականական անդամի լրացում երկրորդականներով բարդ ստորադասական կառույցներ:
5. Բայական անդամի լրացում երկրորդականներով բարդ ստորադասական կառույցներ:

ԼԵԶՎԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ

1. Լեզվի կառուցվածքային բնութագիրը: Լեզվական մակարդակներ:

Գրականություն

1. Է. Աղայան Լեզվաբանության հիմունքներ, Եր., 1987:

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ՈՃԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Պատկերավորման և արտահայտչական միջոցների ոճական դերը գեղարվեստական խոսքի ձևավորման մեջ:

Գրականություն

1. Ա. Մարության, Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Երևան, 2000:
2. Լ. Եզեկյան, Ոճագիտություն:
3. Ջահուկյան, Խլղաթյան, Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Երևան, 1988:

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ԴԱՍԱՎԱՆՂՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱ

1. Հայոց լեզվի դասավանդման մեթոդները: Ուսուցման ակտիվ մեթոդներ, մեթոդական հնարներ, գծագրական դասակարգիչներ:
2. Գոյականական և բայական անդամի լրացումների ուսուցումը:
3. Փոխադրության եւ շարադրության ուսուցման մեթոդիկան:
4. Աշակերտի խոսքի զարգացման ուղիները:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գրական երկի բովանդակության ու ձևի տարրերը:
2. Կրկնության և ինտոնացիայի շարահյուսական ֆիգուրները:

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ

3. «Սասնա ծռեր» էպոսի ստեղծման ժամանակը, կառուցվածքը: Առաջին գրառումներից մինչև համահավաք բնագիրը:
4. «Սասնա ծռեր» էպոսի կերպարային համակարգը:

ՀԱՅ ՀԻՆ ԵՎ ՄԻՋՆԱԴԱՐՅԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

5. Նախամաշտոցյան շրջանի հայ ժողովրդական բանահյուսությունը:
6. Մ. Խորենացու «Հայոց պատմությունը»:
7. Հայ պատմագրությունը 5-9-րդ դարերում:
8. Գր. Նարեկացու տաղերը և «Մատյան ողբերգության» երկը:
9. Ն. Շնորհալու կյանքը և ստեղծագործությունը:
10. Միջնադարի հայ քնարերգությունը:
11. Սայաթ-Նովայի կյանքը և քնարերգությունը:

19-Ը ԴԱՐԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

12. Խ. Աբովյանի կյանքը և գործունեությունը:
13. Գ. Սունդուկյանի ստեղծագործությունը, դրամատուրգիան և արձակը:
14. Բաֆֆու ստեղծագործությունը:
15. Հակոբ Պարոնյանի ստեղծագործությունը:
16. Զոհրապի նովելները:
17. Վրթ. Փափազյանի «Ժայռ» դրաման:
18. Մուրացանի՝ պատմական, քաղաքային և գյուղական թեմաներով գործերը:
19. Ալ. Շիրվանզադեի արձակը:
20. Ալ. Շիրվանզադեի դրամատուրգիան:
21. Պ. Դուրյանի ստեղծագործությունը:
22. Նար-Դոսի ստեղծագործությունը:

20- Ը ԴԱՐԱՄԿՁԲԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

23. Հովհ. Թումանյանը և ժողովրդական բանահյուսությունը:
24. Հովհ. Թումանյանի պոեմները:
25. Ավ. Բասիակյանի պոեմները:
26. Ավ. Բասիակյանի սիրային քնարերգությունը:
27. Դ. Վարուժանի «Հարճը» պոեմը:
28. Լ. Շանթի թատերակաները, «Հին աստվածներ»:
29. Վ. Տերյանի ստեղծագործությունը:

ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ԵՎ ԱՐԴԻ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

30. Եղ. Չաբենցի ստեղծագործությունը (1912-1920):
31. Եղ. Չաբենցի «Տաղարան» շարքը:

32. Եղ. Չարենցի «Երկիր Նաիրի» վեպը:
33. Եղ. Չարենցի «Գիրք ճանապարհի» ժողովածուն. հայ ժողովրդի ճանապարհի պատմափյլիսոփայությունը:
34. Ակ. Բակունցի ստեղծագործությունը:
35. Գ. Մահարու ստեղծագործությունը:
36. Ստ. Ջորյանի պատմվածքների ժողովածուները:
37. Ստ. Ջորյանի պատմավեպերը:
38. Դ. Դեմիրճյանի «Վարդանանք» պատմավեպը:
39. Հովհ. Շիրազի պոեմները:
40. Հ. Սահյանի ստեղծագործությունը:
41. Պ. Սևակի պոեմները:
42. Հր. Մաթևոսյանի արձակը:
43. Մ. Գալշոյանի արձակը:
44. Խ. Դաշտենցի արձակը. «Խողեղան» և «Ռանչպարների կանչը» երկերը:

ՍՓՅՈՒՌՔԱԶԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

45. Շ. Շահնուրի ստեղծագործությունը. «Նահանջը առանց երգի» վեպը:
46. Կ. Զարյանի ստեղծագործությունը. «Նավը լեռան վրա» վեպը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱ

1. Գրականության ուսուցման հիմնական մեթոդներն ու ձևերը
2. Գրականության ուսուցումը միջին դասարաններում
3. Կենսագրությունների ուսուցումը միջին և բարձր դասարաններում
4. Ընթերցումը և նրա նշանակությունը միջին դասարաններում
5. Գրական-տեսական գիտելիքների ուսուցումը

Գրականություն

1. Եղիազարյան Վ., Հայ հին գրականության պատմություն, Երևան, 2014:
2. Զրբաշյան Էդ., Գրականության տեսություն, Եր., 1980:
3. Գրիգորյան Գր., Հայ ժողովրդական բանահյուսություն, 1980:
4. Դոլունյանյան Ա., Հայ ժողովրդական բանահյուսություն, 2008:
5. Հայ նոր գրականության պատմություն (5 հատորով), Ե., 1963-1979:
6. Հայ քննադատության պատմություն (2 հատորով), Ե., 1985-1998:
7. Սովետահայ գրականության պատմություն, 1-ին, 2-րդ հատորներ:
8. Աղաբաբյան Ս., XX դարի հայ գրականության զուգահեռներում, հ. 1, 2, 1980:
9. Արզումանյան Ս., Սովետահայ վեպը, հ. 2, 4, 5:
10. Եղիազարյան Ա., Հայոց նորագույն գրականություն, 2009:
11. Քալանթարյան Ժ., Ուրվագծեր արդի հայ գրականության, Եր., 2006:

ՀԼԳ ամբիոնի վարիչ

Հ. Բաբոյան
04.06.2025